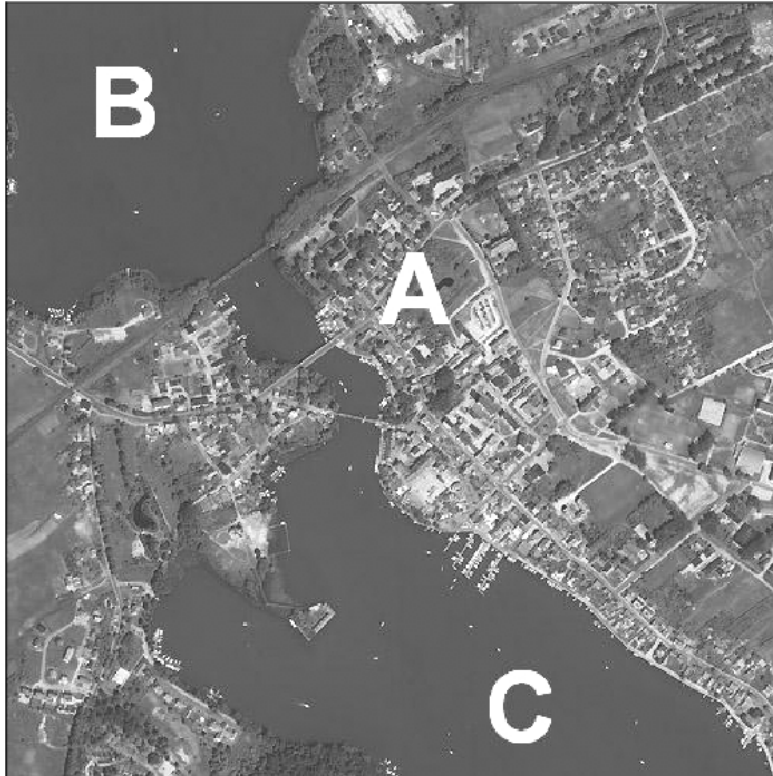

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na fotografii znajduje się fragment terenu przedstawionego na barwnej mapie szczegółowej.

Odczytaj z mapy i podaj:

- nazwę miejscowości oznaczonej na fotografii literą A.
A. *Mikołajki*
- nazwy własne akwenów oznaczonych na fotografii literami B i C.
B. *Jezioro Tałty*
C. *Jezioro Mikołajskie*

Zadanie 2. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy niżej opisanych obiektów geograficznych.

Opis obiektu	Nazwa obiektu
Miejscowość o współrzędnych geograficznych 53° 49' N, 21° 32' E.	<i>Nowe Sady</i>
Rezerwat przyrody położony na południowy zachód od Jeziora Beldany.	<i>Rezerwat Krutynia Dolna</i>
Cieśnina, przez którą przebiega szlak wodny z Jeziora Śniardwy do Mikołajek.	<i>Przeczka</i>
Obiekty przyrody nieożywionej położone na południowo-zachodnim brzegu Zatoki Łukniańskiej na początku trasy ścieżki dydaktycznej.	<i>głazy narzutowe</i>

Zadanie 3. (1 pkt)

Jeziro Łuknajno połączone jest z Jeziorem Śniardwy wąskim przesmykiem, którego długość na załączonej mapie wynosi 0,9 cm.

Oblicz i podaj, ile wynosi długość przesmyku w terenie. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

$$1 \text{ cm} - 0,5 \text{ km}$$

$$0,9 \text{ cm} - x \text{ km}$$

$$x = 0,45 \text{ km}$$

Długość przesmyku w terenie: *0,45 km*

Zadanie 4. (2 pkt)

Wymień po dwa walory turystyczne przyrodnicze i pozaprzyrodnicze położenia Mikołajek.

Walory przyrodnicze:

Np.

1. *Położenie nad jeziorami.*
2. *Występowanie lasów w sąsiedztwie Mikołajek.*

Walory pozaprzyrodnicze:

Np.

1. *Dogodne położenie komunikacyjne drogowe, kolejowe i wodne (linia kolejowa, droga krajowa, przystanie żeglarskie i linie żeglugi pasażerskiej).*
2. *Położenie na szlaku turystycznym.*

Zadanie 5. (2 pkt)

W Mazurskim Parku Krajobrazowym występują jeziora pochodzenia polodowcowego, w tym Jezioro Mikołajskie i Śniardwy.

Podaj nazwy typów genetycznych wymienionych jezior.

Jeziro Mikołajskie: *rynowe*

Jeziro Śniardwy: *morenowe*

Zadanie 6. (1 pkt)

Na podstawie mapy opisz dwie przyrodnicze różnice między Jeziorem Mikołajskim a Jeziorem Łuknajno.

Np.

1. *Jeziro Mikołajskie ma wydłużony kształt, a Łuknajno owalny.*
2. *Jeziro Mikołajskie jest głębsze, na co wskazują izobaty o wartości 20 m; największa głębokość Jez. Łuknajno wynosi 3 m.*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 7. (1 pkt)

Jeziro Łuknajno jest jednym z największych w Europie siedlisk łabędzia niemego oraz innych ptaków wodnych i błotnych. W celu umożliwienia obserwacji ptactwa przeprowadzono między innymi szlak rowerowy wzdłuż brzegów jeziora.

Na podstawie mapy wymień dwa inne obiekty umożliwiające turystom poznawanie walorów przyrodniczych Rezerwatu Biosfery Jezero Łuknajno.

Np.

1. *ścieżka dydaktyczna*
2. *punkty widokowe*

Zadanie 8. (2 pkt)

Podaj trzy przykłady działalności gospodarczej człowieka, prowadzonej na obszarze przedstawionym na mapie dzięki występowaniu jezior oraz bogactwu biosfery.

Np.

1. *Występowanie jezior i lasów powoduje napływ turystów – sprzyja rozbudowie bazy noclegowej i żywieniowej (prowadzenie kempingów, pól namiotowych, obiektów gastronomicznych, hoteli i gospodarstw agroturystycznych).*
2. *Obecność jezior umożliwia rozwój rybołówstwa śródlądowego.*
3. *Flora i fauna tego obszaru umożliwia prowadzenie działalności naukowej, działa tu Stacja Terenowa Instytutu Ekologii oraz Instytut Hodowli Zwierząt.*

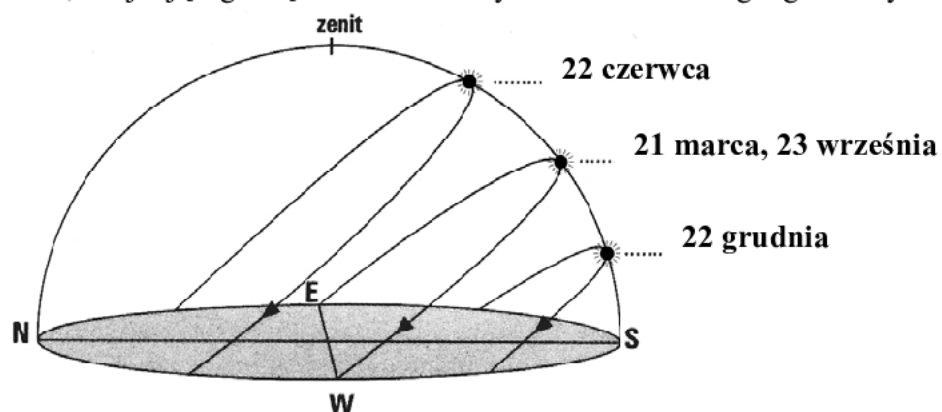
Zadanie 9. (1 pkt)

Zaznacz miejscowość, w której 22 czerwca dzień jest najdłuższy.

- A. Mikołajki (pole B2)
- B. *Nowe Sady (pole A1)*
- C. Popielno (pole C4)
- D. Bartlewo (pole A5)

Zadanie 10. (1 pkt)

Rysunek przedstawia widomą wędrówkę Słońca w dniach równonocy i przesilen nad horyzontem obserwatora, znajdującego się w umiarkowanych szerokościach geograficznych.

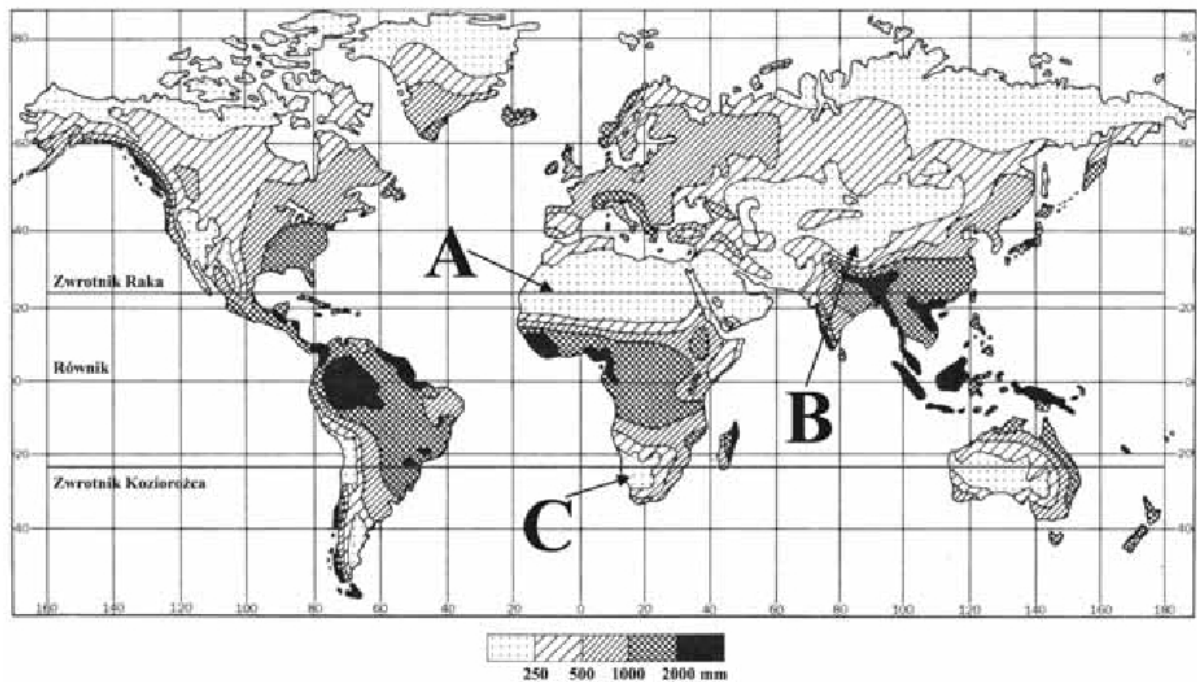
Wymień dwie konsekwencje ruchu obiegowego Ziemi na szerokości geograficznej, na której znajduje się obserwator.

Np.

1. *zmienna długość trwania dnia*
2. *zmiana miejsc wschodu i zachodu Słońca*

Zadanie 11. (2 pkt)

Mapa przedstawia rozkład rocznych sum opadów atmosferycznych na Ziemi.

Przyporządkuj każdemu z obszarów oznaczonych na mapie literami A, B, C po jednym czynnikiem, mającym największy wpływ na wielkość rocznej sumy opadów.

Czynniki:

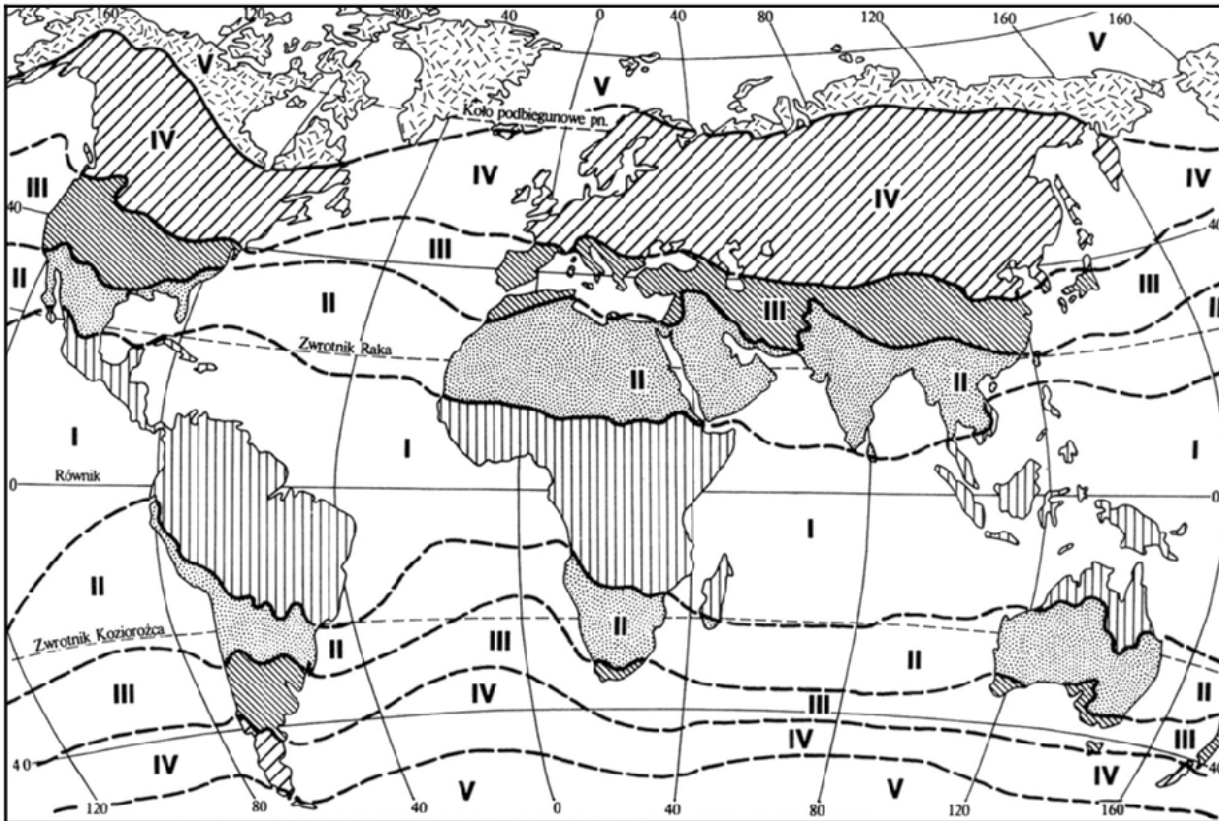
1. Oddziaływanie zimnego prądu morskiego.
2. Oddziaływanie ciepłego prądu morskiego.
3. Położenie w cieniu opadowym wysokich gór.
4. Oddziaływanie stałych wyżów barycznych.

A. 4 B. 3 C. 1

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	7.	8.	9.	10.	11.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 12. (1 pkt)

Mapa przedstawia zasięg stref klimatycznych na Ziemi, które oznaczono cyframi od I do V.

Podaj nazwę strefy klimatycznej, którą opisano poniżej. Zapisz cyfrę, którą oznaczono tę strefę klimatyczną na mapie.

Średnia temperatura powietrza w najchłodniejszym miesiącu wynosi od 10°C do 20°C. Opady atmosferyczne są tu zróżnicowane – od najniższych na świecie w suchej odmianie klimatu do bardzo wysokich w odmianie monsunowej. Latem występują w tej strefie najwyższe temperatury powietrza na Ziemi.

Nazwa strefy klimatycznej *zwrotnikowa*

Numer na mapie *II*

Zadanie 13. (2 pkt)

Tabela przedstawia dane klimatyczne wybranych stacji meteorologicznych w Polsce.

Nazwa stacji		Miesiące												Rok
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Zielona Góra	T	-1,3	-0,3	3,1	7,7	13,5	16,3	18,1	16,9	13,5	8,4	3,1	0,0	8,2
	O	48	37	42	43	54	67	81	68	57	48	44	47	636
Świnoujście	T	-0,6	-0,1	2,5	6,6	11,4	15,2	17,7	16,7	13,8	8,7	3,9	0,9	8,0
	O	49	35	39	43	47	55	78	76	51	54	46	55	628
Nowy Targ	T	-5,2	-4,7	0,1	5,9	11,7	14,3	15,9	14,7	11,3	6,2	0,6	-3,0	5,6
	O	52	45	45	60	83	111	136	112	72	54	47	47	864
Białystok	T	-4,1	-3,2	0,7	6,7	13,3	16,5	18,4	16,7	12,6	7,0	1,4	-2,4	7,0
	O	30	24	27	37	46	64	80	67	37	37	37	36	522

T – średnia temperatura powietrza w °C

O – opady atmosferyczne w mm

Z podanych poniżej pięciu cech klimatu wybierz po dwie cechy, którymi Świnoujście i Nowy Targ odróżniają się od pozostałych stacji wymienionych w tabeli.

Cechy klimatu:

1. łagodna zima i chłodne lato
2. najwyższa roczna suma opadów
3. chłodne lato i mroźna zima
4. najmniejsza roczna amplituda temperatury
5. najniższa roczna suma opadów

Cechy klimatu Świnoujścia: *1, 4*Cechy klimatu Nowego Targu: *2, 3*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	12.	13.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 14. (1 pkt)

Mapa przedstawia rozmieszczenie wybranych miejscowości w Polsce.

Zaznacz zestawienie miejscowości, których dane klimatyczne potwierdziłyby przejściowość klimatu Polski.

- A. Zielona Góra, Nowy Targ, Łódź
- B. Biała Podlaska, Białystok, Nowy Targ
- C. Białystok, Łódź, Biała Podlaska
- D. *Zielona Góra, Łódź, Biała Podlaska*

Zadanie 15. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę.

Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy	Przykład wytworzonej przez czynnik i proces formy rzeźby
<i>lodowiec górski</i>	erozja	dolina U-kształtna
wody płynące	<i>akumulacja</i>	delta
<i>wiatr</i>	akumulacja	barchan
fale morskie	<i>abrazja</i>	klif

Zadanie 16. (1 pkt)

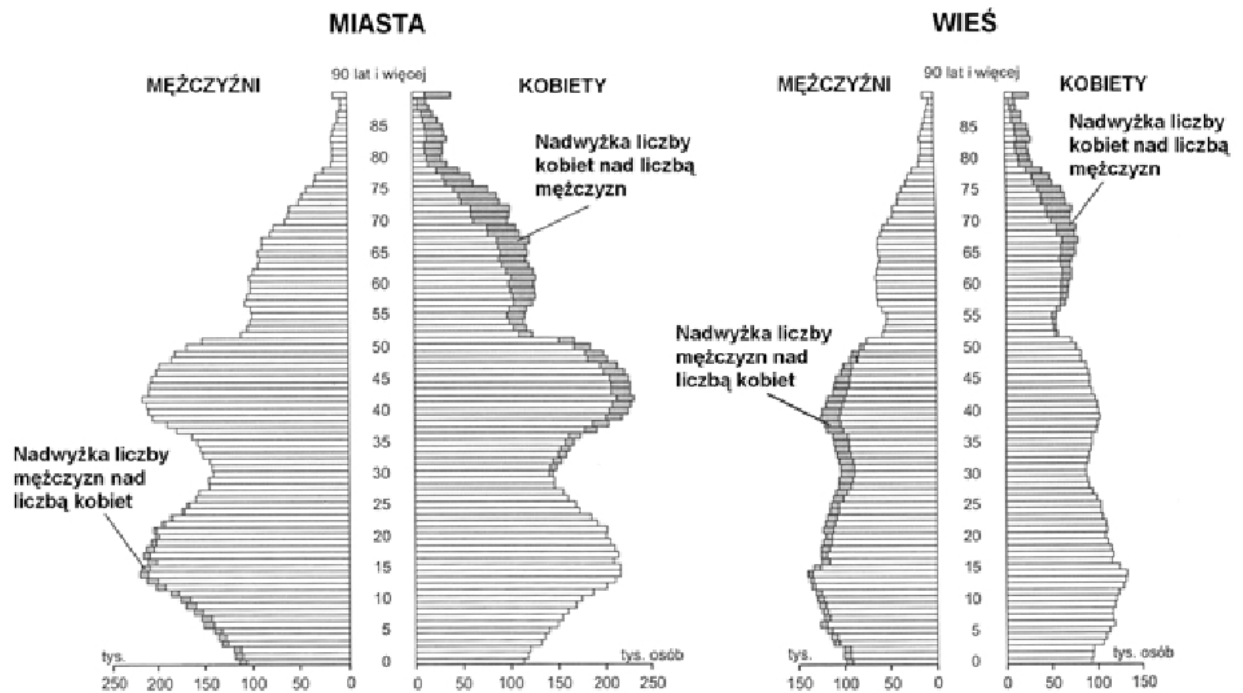
Zaznacz poprawną odpowiedź.

Gлина, less, zlepieniec, żwir powstały w wyniku

- A. wytrącania się z wody związków chemicznych.
- B. oddziaływania wysokiego ciśnienia wewnątrz Ziemi.
- C. nagromadzenia szczątków organicznych.
- D. *nagromadzenia produktów wietrzenia skał.*

Zadanie 17. (2 pkt)

Piramidy przedstawiają strukturę wieku i płci miejskiej i wiejskiej ludności Polski w 2002 roku.

Wykorzystaj rysunki i podaj dwa podobieństwa oraz dwie różnice, charakteryzujące ludność mieszkającą w Polsce w miastach i na wsi.

Podobieństwa:

Np.

- 1. Najstarsze roczniki ludności mają najmniejszą liczebność.*
- 2. Wyższe demograficzne są przedzielone niższymi demograficznymi.*

Różnice:

Np.

- 1. Mniejsza jest liczebność ludności poszczególnych roczników na wsi w porównaniu z miastami.*
- 2. Przewaga kobiet nad mężczyznami w miastach zaczyna się w młodszych rocznikach niż na wsi.*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	14.	15.	16.	17.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 18. (2 pkt)

Wymienione poniżej regiony podziel na dwie grupy A i B.

1. Nizina Gangesu
2. wyspa Honsiu
3. wyspa Jawa
4. region Nadrenii Północnej-Westfalii
5. region północnej Francji

A. Regiony o dużej gęstości zaludnienia, wynikającej ze szczególnie korzystnych warunków przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa.

Nizina Gangesu, wyspa Jawa

B. Regiony o dużej gęstości zaludnienia, wynikającej ze szczególnie dogodnych warunków dla rozwoju przemysłu.

wyspa Honsiu, region Nadrenii Północnej-Westfalii, region północnej Francji

Zadanie 19. (2 pkt)

Poniżej wymieniono dwa okresy i kierunki dużych ruchów migracyjnych ludności.

Wymień po dwa skutki społeczno-gospodarcze podanych migracji dla regionów odpływu lub napływu ludności.

A. Przymusowa migracja ludności tubylczej Afryki do Ameryki Południowej i Północnej w okresie XVI-XVIII w.

Np.

1. *Pojawienie się rasy negroidalnej na kontynentach obu Ameryk.*
2. *Obecność taniej siły roboczej w obu Amerykach.*

B. Migracja ludności z Turcji do Niemiec z przyczyn ekonomicznych w okresie od początku drugiej połowy XX w. do czasów obecnych.

Np.

1. *Zwiększenie przyrostu naturalnego ludności w Niemczech wskutek wyższego współczynnika urodzeń wśród ludności pochodzenia tureckiego.*
2. *Korzyści finansowe dla Turcji – napływ środków finansowych od emigrantów wspierających rodziny pozostałe w ojczyźnie.*

Zadanie 20. (1 pkt)

Tabela przedstawia liczbę ludności w największych miastach Polski w 2000 r. oraz w 2004 r.

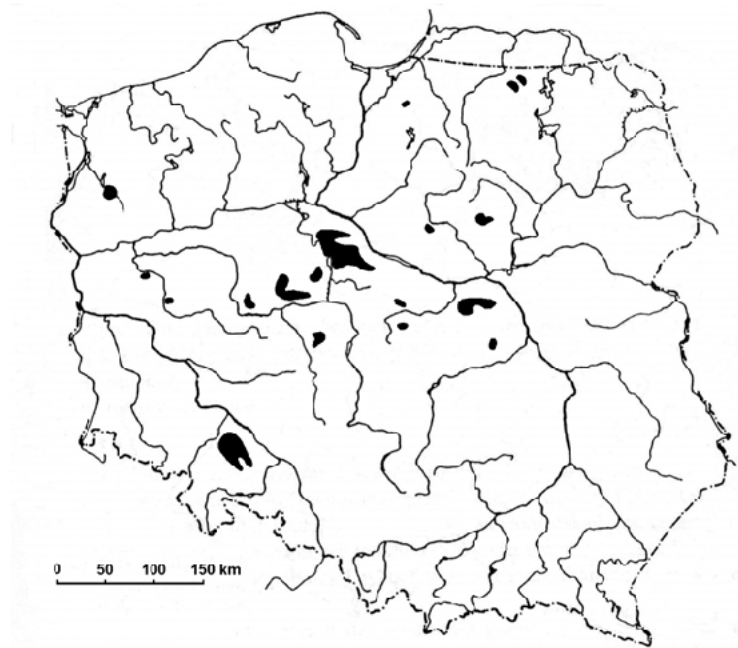
Ludność w tys. w miastach o wielkości 200 000 i więcej mieszkańców w latach	
2000 r.	2004 r.
8 303,5	8 213,8

Zaznacz dwie główne przyczyny zmian liczby ludności Polski w grupie miast liczących 200 000 i więcej mieszkańców.

- A. Nadumieralność mężczyzn w wieku produkcyjnym.
- B. *Niski lub ujemny przyrost naturalny ludności dużych miast.*
- C. Wzrost liczby rozwodów w dużych miastach.
- D. Dodatnie saldo migracji ludności w dużych miastach.
- E. *Odpyływ zamożniejszej ludności wielkich aglomeracji do stref peryferyjnych miast.*

Zadanie 21. (1 pkt)

Na mapie Polski zaznaczono główne rejony występowania typu gleby, która wytworzyła się na obszarach zarastających bagien i zanikających jezior.

Zaznacz nazwę typu gleby, której występowanie przedstawiono na mapie.

- A. *czarne ziemie*
- B. czarnoziemy
- C. brunatne
- D. bielice

Zadanie 22. (2 pkt)

Przyporządkuj podanym opisom rośliny uprawne wybrane z wymienionych poniżej.

ryż, ziemniaki, herbata, pszenica, kawa

- Ważne rejony uprawy tego zboża znajdują się na obszarach Ukrainy i Powołża, Niziny Chińskiej, Niziny La Platy, wschodniej części Wielkich Równin w Ameryce Północnej.

pszenica

- Ojczyzną tej używki jest Etiopia, ale największe obszary uprawy znajdują się w Ameryce Południowej. Zbiór dokonywany jest ręcznie, uprawa i wstępne przetwarzanie są pracochłonne.

kawa

- Posiada niewielkie wymagania glebowo-klimatyczne. Uprawiana jest głównie na półkuli północnej. Jest rośliną żywieniową dla ludności, stanowi też paszę dla trzody chlewnej i surowiec w przemyśle spożywczym.

ziemniaki

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	18.	19.	20.	21.	22.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 23. (2 pkt)

Tekst odnosi się do gospodarowania ziemią rolniczą w krajach słabo rozwiniętych.

W krajach rozwijających się ogromne obszary ziemi zajmują gospodarstwa należące do wielkich spółek i koncernów krajów wysoko rozwiniętych. Wiele amerykańskich, angielskich towarzystw i banków ma również tysiące hektarów ziemi w krajach Afryki, Azji, Ameryki Łacińskiej, użytkując je jako plantacje trzciny cukrowej, kakaowca, herbaty, drzew kauczukowych. Przedsiębiorstwa są zarządzane przez personel zazwyczaj niepochodzący z kraju, w którym są położone. Ze względu na wysoką specjalizację gospodarstwa te mają charakter monokultury.

Na podstawie: J. Falkowski, J. Kostrowicki, *Geografia rolnictwa świata*, 2002

Wykorzystaj tekst oraz własną wiedzę i podaj trzy konsekwencje, wynikające z lokalizacji gospodarstw należących do wielkich spółek i koncernów na obszarach krajów słabo rozwiniętych.

Np.

1. *Gospodarstwa zakładane przez przedsiębiorców z krajów wysoko rozwiniętych sprzyjają bezrolności chłopów wskutek przeznaczania ziemi uprawnej na wielkoobszarowe plantacje.*
2. *Właściciele dużych gospodarstw uzyskują niskie koszty produkcji, zatrudniając miejscową tanią siłę roboczą.*
3. *Gleby na plantacjach mogą ulegać wyjaławianiu wskutek monokultury.*

Zadanie 24. (2 pkt)

Tabela przedstawia produkcję stali surowej w mln ton w wybranych krajach świata w 2005 roku.

Kraj	Produkcja stali w mln ton
Chiny	355,3
Indie	38,1
Korea Południowa	47,8
Niemcy	44,5
Świat ogółem	1138,8

- a) **Oblicz i wpisz do tabeli wielkość produkcji stali w Chinach w mln ton w 2005 roku wiedząc, że udział tego kraju w produkcji świata wynosił wówczas 31,2%.**

Miejsce na obliczenia:

$$\begin{aligned} 1138,8 &- 100\% \\ x &- 31,2\% \\ x &= 355,3 \end{aligned}$$

- b) **Wypisz z tabeli dwa kraje, w których hutnictwo stali bazuje na własnym wysokim wydobywaniu rud żelaza i bogatych zasobach tego surowca.**

1. *Chiny*

2. *Indie*

Zadanie 25. (2 pkt)

a) Z podanych trzech typów okręgów przemysłowych zaznacz ten, który charakteryzuje się rozwojem gałęzi i branż przemysłu takich jak: elektrotechniczny, środków transportu, odzieżowy, farmaceutyczny, poligraficzny i perfumeryjno-kosmetyczny.

Typy okręgów przemysłowych:

- A. Transportowy
- B. *Miejski*
- C. Surowcowy

b) Wyjaśnij, dlaczego w okręgach tego typu rozwinęły się wymienione gałęzie i branże przemysłu.

Np.

W okręgu typu miejskiego ze względu na koncentrację ludności występują duże zasoby siły roboczej oraz chłonny rynek zbytu na towary podanych gałęzi przemysłu.

Zadanie 26. (2 pkt)

Zdania odnoszą do przemian, które zaszły w przemyśle Polski od początku lat 90. XX wieku do czasów obecnych.

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub literę F, gdy zdanie jest fałszywe.

Udział zatrudnionych w prywatnym sektorze przemysłu wzrósł. *P*

Efektywność wykorzystania surowców w przemyśle zmalała. *F*

Liczba zakładów przemysłowych o małej i średniej wielkości wzrosła. *P*

Wydajność pracy w przemyśle wzrosła. *P*

Zadanie 27. (1 pkt)

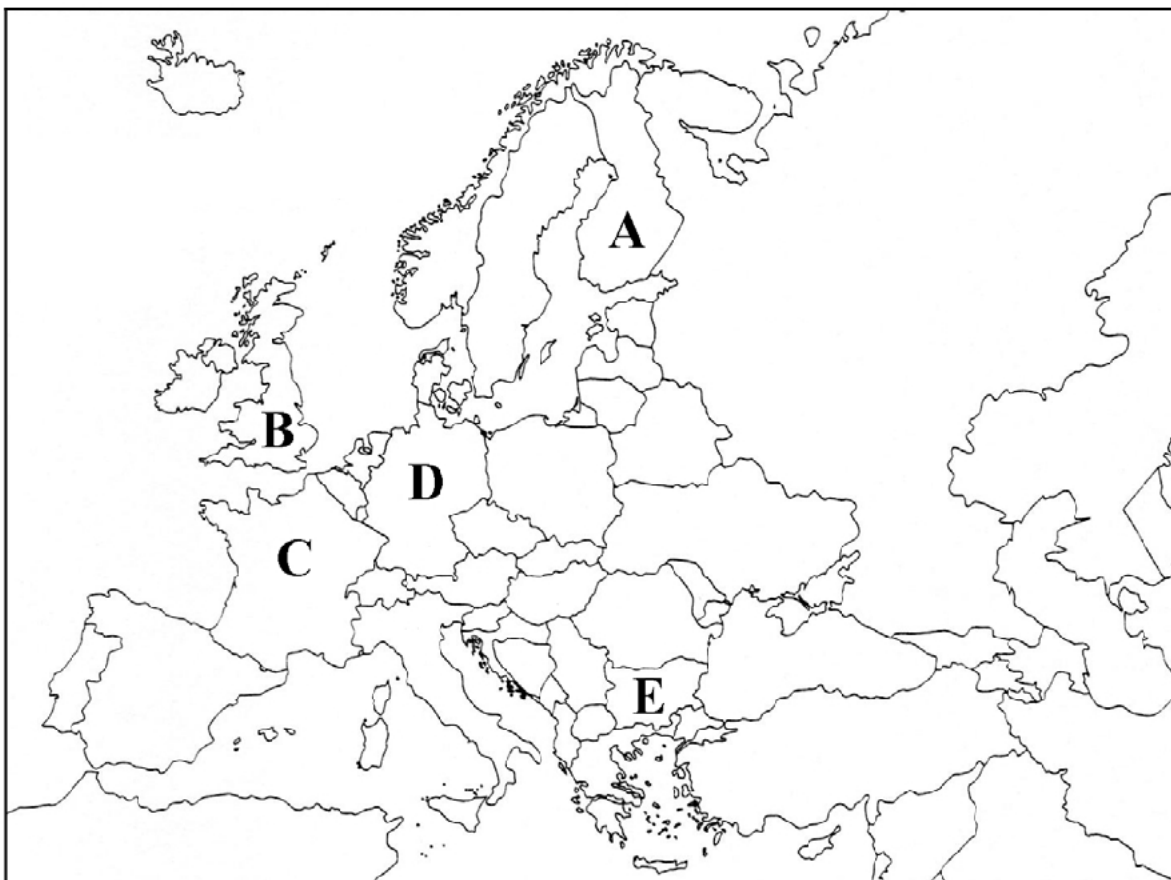
Zaznacz nazwę kraju, w którym stroną współczesnego konfliktu etniczno-politycznego stała się ludność albańska.

- A. Turcja
- B. *Serbia*
- C. Rosja
- D. Grecja

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	23.	24.	25.	26.	27.
	Maks. liczba pkt	2	2	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 28. (2 pkt)

Na mapie literami od A do E zaznaczono wybrane kraje Unii Europejskiej.

Podział polityczny według stanu na 31.12.2007 r.

Na podstawie opisów rozpoznaj trzy kraje UE spośród pięciu oznaczonych na mapie literami od A do E. Obok każdego z opisów podaj nazwę kraju oraz literę, którą jest on oznaczony na mapie.

- Jeden z dwóch krajów przyjętych do Unii Europejskiej w 2007 roku. Ważną rolę w gospodarce kraju odgrywa turystyka. Większość ludności wyznaje prawosławie.

Kraj *Bułgaria*

Oznaczenie na mapie *E*

- Kraj UE o najniższej gęstości zaludnienia, dużej lesistości, wysokim odsetku internautów wśród ludności. Jest eksporterem papieru, produktów przemysłu drzewnego i sprzętu telekomunikacyjnego.

Kraj *Finlandia*

Oznaczenie na mapie *A*

- Kraj o największej powierzchni wśród państw UE, wyróżniający się dobrze rozwiniętym rolnictwem, ważną rolę w jego gospodarce odgrywa turystyka międzynarodowa. Jest to najliczniej odwiedzany przez turystów kraj Europy.

Kraj *Francja*

Oznaczenie na mapie *C*

Zadanie 29. (2 pkt)

Wpisz do tabeli nazwy krajów, w których działalność człowieka doprowadziła do opisanych przekształceń środowiska. Nazwy krajów wybierz z podanych.

Ukraina, Uzbekistan, Kuwejt, Bangladesz, Mongolia

Opis przekształceń środowiska	Kraj
Część obszaru tego kraju odczuwa do dziś skutki awarii elektrowni atomowej, która miała miejsce w 1986 roku. Obszary dotknięte katastrofą zostały wyłączone z działalności gospodarczej na długi czas.	<i>Ukraina</i>
Wody przybrzeżne tego kraju, położonego nad zatoką morską, zostały skażone ropą naftową i jej pochodnymi podczas wojny, do której doszło w tym regionie w latach 90. XX w.	<i>Kuwejt</i>
Nierozważne nawadnianie pól bawełny z dorzeczy dwóch rzek doprowadziło do wysychania dużego jeziora i zachwiało gospodarką tego regionu.	<i>Uzbekistan</i>

Zadanie 30. (2 pkt)

W Stanach Zjednoczonych rozwija się produkcję etanolu – paliwa z kukurydzy, zwanego „zielonym paliwem”. Etanol używany jest jako dodatek do benzyny, jego udział może osiągnąć 80% mieszanki.

Przedstaw po dwa przykłady korzyści, które mogą wynikać dla środowiska przyrodniczego i gospodarki z produkcji „zielonych paliw” w Stanach Zjednoczonych.

Korzyści dla środowiska przyrodniczego:

Np.

- Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza z powodu zastępowania benzyny produkowanej z ropy naftowej paliwem, w którym głównym składnikiem jest etanol.*
- Oszczędność nieodnawialnych paliw kopalnych takich jak ropa naftowa i gaz ziemny w wyniku zastępowania ich paliwem produkowanym z kukurydzy.*

Korzyści dla gospodarki:

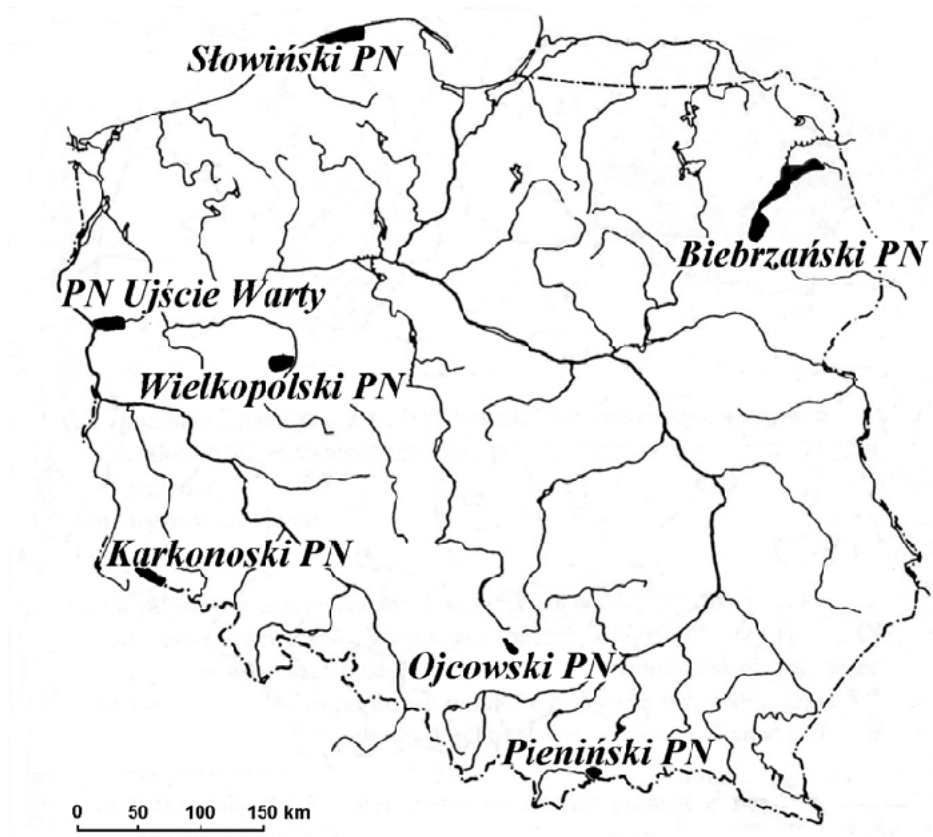
Np.

- Wzrost dochodów plantatorów kukurydzy.*
- Zmniejszenie deficytu w handlu zagranicznym ze względu na mniejszy import ropy naftowej zastępowanej paliwem ekologicznym.*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	28.	29.	30.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 31. (2 pkt)

Na mapie zaznaczono wybrane parki narodowe w Polsce.

Spośród zaznaczonych na mapie parków narodowych Polski wybierz i zapisz po dwa przykłady tych, które charakteryzują się podanymi cechami.

- Osobliwością każdego z parków są formy krasowe, malownicza dolina rzeki, endemiczne gatunki roślin.

Parki: *Ojcowski, Pieniński*

- Do najważniejszych walorów parków należą rozległe obszary podmokłe, bagna i torfowiska, stanowiące siedlisko dla ptactwa wodnego.

Parki: *Ujście Warty, Biebrzański*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	31.
	Maks. liczba pkt	2
	Uzyskana liczba pkt	

BRUDNOPIS